

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๒๓๑

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๙

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนครชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริธรา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายเกียรติชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๒. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๓. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๕. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๖. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๗. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๘. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	(ลาการประชุม)
๒. นายภัทระ คำพิทักษ์	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวรวิทย์ เท่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้อรอด

๒. นางสาวธิตทิพร วิชัยธนพัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

๒. นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเสียร

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๓. นางสาวคณินิจ แซ่เฮง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๔. นางรัชณี รุจิขจรเดช

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๓๐ วันพุธ ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ที่ประชุมคณะกรรมการได้หารือเกี่ยวกับแนวทางการรับฟังความคิดเห็นของผู้แทนพรรคการเมืองที่เข้าร่วมสัมมนา และรับฟังรายงานผลการจัดสัมมนาในโครงการจัดสัมมนาต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

๑. โครงการสัมมนาเรื่อง “ชี้แจงสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... (ร่างเบื้องต้น) วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๒

ประธานกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการได้เคยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนพรรคการเมืองที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว แต่เพราะเหตุใดจึงต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนพรรคการเมืองอีก

นายนครชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการชี้แจงว่า โครงการสัมมนาเรื่อง “ชี้แจงสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ครั้งที่หนึ่งนั้นเป็นการรับฟังเพื่อนำความคิดเห็นของผู้แทนพรรคการเมืองมาประกอบการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า การชี้แจงเบื้องต้นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ต่อสื่อมวลชน ในวันนี้สามารถดำเนินการเผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ให้กับสื่อมวลชนได้เลยหรือไม่

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เสนอต่อที่ประชุมว่า ควรให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการดำเนินการอัปโหลดไฟล์ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... บนเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้ผู้ที่สนใจดาวน์โหลดไปศึกษาก่อนเข้าร่วมงานสัมมนาเป็นการล่วงหน้าก่อน แล้วจึงดำเนินการแจกเอกสารฉบับสรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ให้กับผู้เข้าร่วมสัมมนาในวันสัมมนาต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า การชี้แจงเบื้องต้นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันนี้ อาจมีผู้สอบถามเกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการการเลือกตั้งรวมถึงเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จึงขอให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ชี้แจงอธิบายโดยเน้นถึงการเพิ่มบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งมากขึ้นกว่าเดิม รวมถึงการกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีการทำงานในลักษณะเชิงรุกมากขึ้น

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งนี้มีการเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมากขึ้นกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดิมหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสืบสวนสอบสวน การมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และการกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมถึงการกำหนดเรื่องการคุ้มครองพยาน การกันบุคคลเป็นพยานอันจะส่งผลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามการทุจริตในการเลือกตั้งได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประธานกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจโยกย้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของตนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ได้นั้น ไม่ทราบว่ามีกำหนดไว้ในร่างมาตราใด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า อำนาจในการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำการเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองมีการกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๕๗ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... แต่เรื่องไม่ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งย้ายได้นั้น ยังไม่มีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ....

ประธานกรรมการกล่าวว่า การที่เจ้าหน้าที่รัฐไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พ.ศ. .... เป็นเรื่องสำคัญควรนำมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ด้วย

๒. รับฟังรายงานผลการจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้แทนพรรคการเมือง โครงการสัมมนาเรื่อง “ชี้แจงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... (ร่างเบื้องต้น)” เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมราชินี ๔ อาคารสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่า มีผู้เข้าร่วมสัมมนาแสดงความคิดเห็นว่า คณะกรรมการควรกำหนดสัดส่วนเวลาให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น

นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ กล่าวว่า มีผู้เข้าร่วมสัมมนาสอบถามทั้งหมด ๒๘ คน และประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นถามมากที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับข้อกังวลของผู้แทนพรรคการเมืองขนาดเล็ก เช่น ทุนประเดิม จำนวนสมาชิกพรรค และบทกำหนดโทษ เป็นต้น พร้อมยกตัวอย่างประเด็นคำถามที่น่าสนใจ คือ คำถามของร้อยตรี ประพาส ลิ้มปะพันธ์ ที่ได้ตั้งประเด็นคำถาม สรุปได้ดังนี้

กรณีทีหนึ่ง การกำหนดให้พรรคการเมืองที่จะขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นั้น เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับความในมาตรา ๔๕ ของร่างรัฐธรรมนูญนี้ หรือไม่ เพราะการกำหนดให้พรรคการเมืองจัดเก็บเงินทุนประเดิมจากสมาชิกพรรคการเมืองคนละสองพันบาทนั้น อาจถูกตีความได้ว่าเป็นการปิดกั้นบุคคลบางกลุ่มบางคนในการใช้สิทธิสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้

กรณีที่สอง คือ บทกำหนดโทษที่กำหนดเป็นการกำหนดโดยเทียบเคียงจากฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ ซึ่งได้ตอบประเด็นคำถามนี้ ว่าที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดบทกำหนดโทษไว้ทั้งหมดจำนวน ๓๑ มาตรา แต่ยังไม่ได้มีการพิจารณาทบทวนความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับบทกำหนดโทษว่ามีความสอดคล้องกันเพียงใด เช่น การกำหนดโทษประหารชีวิตสำหรับผู้กระทำความผิดทางการเมืองไว้เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานเป็นกบฏต่อแผ่นดิน และในบางกรณีผู้กระทำความผิดก็ไม่ได้ก่อให้เกิดการกระทำความผิดด้วยตนเอง เพียงแต่ได้รับผลกระทบจากบุคคลอื่นที่เจตนาจะกระทำความผิด ฉะนั้น การลงโทษดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่

กรณีที่สาม บทเฉพาะกาลที่กำหนดระยะเวลาให้พรรคการเมืองดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคและตัวแทนพรรคภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่พรรคภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนั้น ทั้งสองขั้นตอนมีความเชื่อมโยงกันหรือไม่ เพราะหากเป็นกรณีปกติแล้วควรจะมีการกำหนดลำดับการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ก่อนหลังให้มีความชัดเจน และกรณีขอให้มีการยกเว้นการบังคับใช้บทเฉพาะกาลเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น หลังจากทีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ใช้บังคับให้บทบังคับตามบทเฉพาะกาลนี้มีผลใช้บังคับหลังจากนั้นสองปี

ดังนั้น เพื่อความละเอียดรอบคอบ ที่ประชุมควรนำข้อเสนอดังกล่าวนี้มาประกอบการพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในอดีต แต่การกำหนดบทกำหนดโทษที่รุนแรงนั้น อาจเป็นการปิดกั้นบุคคลที่ต้องการเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองไม่ยอมเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองก็เป็นได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อให้การพิจารณาทบทวนความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับบทกำหนดโทษตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีความละเอียดรอบคอบ จึงมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติของ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... กับบทกำหนดโทษ เพื่อให้ประกอบการพิจารณาทบทวน และมอบหมายให้นายชาติชาย ฅ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ดำเนินการรวบรวมข้อเสนอแนะที่ได้รับจากงานสัมมนาครั้งดังกล่าว เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาต่อไป สำหรับแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการ เมื่อที่ประชุมคณะกรรมการได้มีการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในประเด็นที่เป็นผลมาจากข้อเสนอของผู้แทนพรรคการเมืองหรือผู้แทนองค์กรใดแล้ว ขอให้โฆษกกรรมการเสนอประเด็นการแก้ไขต่อสื่อมวลชนด้วย พร้อมเหตุผลประกอบและแจ้งด้วยว่าความเห็นนั้นมาจากข้อเสนอแนะของบุคคลใดหรือผู้แทนองค์กรใด

นายชาติชาย ฅ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน กล่าวว่า จากการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนานั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกำหนด แต่มีผู้แสดงความคิดเห็นถึงข้อกังวลสำหรับพรรคการเมืองขนาดเล็ก เช่น ประเด็นการหาสมาชิกพรรคต้องเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด เพราะในทางปฏิบัตินั้นเป็นไปได้ยากมากสำหรับพรรคการเมืองขนาดเล็ก ซึ่งแตกต่างจากพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่มีจำนวนสมาชิกมากอยู่แล้ว จึงมีข้อเสนอขอให้มีการขยายระยะเวลาของการหาสมาชิกพรรคการเมืองออกไปอีก ในประเด็นค่าสมาชิกพรรค มีความเห็นว่าควรกำหนดให้พรรคการเมืองเป็นผู้กำหนดเรื่องค่าสมาชิกพรรค ซึ่งอาจกำหนดให้พรรคการเมืองกำหนดเรื่องนี้ไว้ในข้อบังคับพรรคการเมืองก็ได้ นอกจากนี้ยังมีประเด็นการขอลดเงินทุนประเดิมพรรคการเมืองและขยายระยะเวลาในการเก็บเงินทุนประเดิม ประเด็นการขอให้เปลี่ยนแปลงหลักการการให้เงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และประเด็นเกี่ยวกับบทเฉพาะกาลที่ขอให้ขยายระยะเวลาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ออกไป เป็นต้น

๓. นายนรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ ได้รายงานผลการเข้าร่วมการสัมมนาโครงการสัมมนาจัดโดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นเลิศทางด้านนโยบายและรัฐบาลที่ดีของประเทศเยอรมนี สถานทูตเยอรมนีประจำประเทศไทย และสถานทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ โดยมีผู้แทนจากพรรคการเมือง คือ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ นายจาตุรนต์ ฉายแสง ผู้แทนพรรคเพื่อไทย และนายเกษิต ภิรมย์ ผู้แทนสภาขับเคลื่อนเพื่อการปฏิรูปประเทศ เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

นายเกษิต ภิรมย์ มีความกังวลว่าบรรยากาศทางการเมืองในอนาคตจะเป็นเช่นไรภายใต้ร่างรัฐธรรมนูญนี้ และแสดงความไม่เห็นด้วยกับเรื่องการกำหนดให้มีโทษประหารชีวิต ทั้งนี้ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลและคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งในหลายประเด็นของข้อเสนอแนะดังกล่าวตรงกับที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... นี้ แล้ว เช่น ๑) ความเป็นเจ้าของพรรคการเมือง ๒) การเงินและการบัญชีของพรรคการเมือง และ ๓) บทกำหนดโทษ พร้อมเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่าให้มีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เสนอให้แก้ไขเรื่องจำนวนเงินค่าสมาชิกพรรค โดยเสนอให้เก็บค่าสมาชิกพรรคเพียงสองร้อยบาท แต่กรณีนี้ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการแก้ไขจำนวนเงินดังกล่าวแล้วเหลือเพียงหนึ่งร้อยบาท และสามารถนำหลักฐานการชำระค่าสมาชิกพรรคมาหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ นอกจากนี้ ได้ตั้งประเด็นคำถามว่า กรณีที่หนึ่ง การกำหนดให้รัฐบาลออกเงินสนับสนุนพรรคการเมืองนั้นมีลักษณะอย่างไร และกรณีที่สอง องค์กรใดเป็นผู้มีอำนาจตัดสินหากมีกรณีความผิดตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ทั้งนี้ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอให้เป็นอำนาจของศาลยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินความผิด

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ แสดงความเห็นว่ไม่เห็นด้วยกับการนำกฎหมายมาบังคับใช้กับการพัฒนาการเมือง โดยเห็นว่าการพัฒนาทางการเมืองต้องปล่อยให้มีการพัฒนาทางการเมืองตามยุคสมัยจึงจะถือว่าเป็นการพัฒนาการเมืองที่แท้จริง ซึ่งมีหลายประเทศทั่วโลกที่ไม่มีกฎหมายมาบังคับใช้กับพรรคการเมือง ส่วนประเด็นการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้อาจจะเกิดปัญหาได้ในอนาคต เพราะในปัจจุบันเอกสารต่าง ๆ ที่กำหนดให้ใช้อยู่ในรูปแบบกระดาษ (hard copy) ในประเด็นนี้ได้ชี้แจงต่อนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกำลังพิจารณาเรื่องการนำระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้กับการดำเนินการ และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ยังเห็นว่าการกำหนดโทษประหารชีวิตสำหรับสมาชิกพรรคการเมืองนั้นอาจไม่เหมาะสม อีกทั้งได้ตั้งข้อสังเกตว่า หากมีกรณีที่บุคคลผู้ใดที่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง แต่กระทำการทุจริตในการซื้อขายตำแหน่งทางการเมืองจะอยู่ภายใต้บทบัญญัติร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือไม่

นายจาตุรนต์ ฉายแสง แสดงความเห็นว่ เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ปัจจุบันเห็นว่
๑) ไม่เชื่อมั่นว่พรรคการเมืองสามารถกลับมามีบทบาททางการเมืองได้อย่างรวดเร็ว ๒) การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกจำนวนสองหมื่นคนภายในห้าปีนี้อาจส่งผลให้พรรคที่มีขนาดเล็กไม่สามารถดำรงความเป็นพรรคการเมืองต่อไปได้ และ ๓) แม้ว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ สามารถร่วมมือกันกระทำการกิจกรรมทางการเมืองได้ แต่ก็อาจถูกตรวจสอบจากสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง และอาจส่งผลถึงขนาดไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้

ประธานกรรมการกล่าวว่ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้มุ่งพัฒนาพรรคการเมือง แต่นำบทเรียนในอดีตที่พรรคการเมืองกระทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ มากำหนดเป็นข้อห้ามไว้ให้ชัดเจน โดยมีบทกำหนดโทษกำกับไว้ และให้รัฐดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเงินกับพรรคการเมืองเพื่อการพัฒนาการเมือง ในส่วนบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ได้ดำเนินการแก้ไขเพื่อให้มีความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน และเพื่อลดการใช้เอกสารที่เป็นกระดาษได้มากที่สุด (paperless) ซึ่งผลจากการแก้ไขดังกล่าวทำให้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งถูกตัดทอนไปอย่างมาก ทั้งในเรื่องเกี่ยวกับข้อกำหนด หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น แต่สิ่งที่สำคัญ คือ การเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของตน สำหรับประเด็นเกี่ยวกับค่าสมัครสมาชิกพรรคการเมืองกับอัตราส่วนจำนวนสมาชิกนั้น พรรคประชาธิปัตย์ได้เสนอให้ลดจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองเหลือเพียงหนึ่งหมื่นคน สำหรับประเด็นเรื่องบทกำหนดโทษประหารชีวิตนั้น ไม่เคยมีใครกล่าวถึงมูลเหตุของการที่จะได้รับโทษดังกล่าวว่าเป็นผลจากการกระทำใด ทั้งนี้ เหตุผลที่ได้กำหนดโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดทางการเมืองนั้น ใช้หลักการเทียบเคียงกับการกระทำทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๔๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่กำหนดให้มีโทษประหารชีวิต แต่ในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงโทษเหลือเพียงโทษจำคุกเท่านั้น

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาตั้งข้อสังเกตว่ ร่างมาตรา ๓๒ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... อ่านแล้วเข้าใจยาก จึงควรมีการปรับการเขียนใหม่โดยเฉพาะความในวรรคหนึ่งตอนท้ายที่ว่ “...และต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนภายในสี่ปี...” อาจทำให้เกิดความสับสนว่ หมายถึงจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองของแต่ละจังหวัดหรือจำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองทั้งหมด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ต้องมีการปรับการเขียนความในร่างมาตรา ๓๒ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... ใหม่ เพื่อให้มีความชัดเจนขึ้น

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ กล่าวว่า มีผู้เข้าร่วมสัมมนาตั้งข้อสังเกตว่า การกำหนดให้ผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องร่วมกันจ่ายเงินเพื่อเป็นทุนประเดิมของพรรคการเมืองอาจเป็นการจำกัดสิทธิของผู้มีรายได้น้อยในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และขัดต่อหลักนิติธรรมหรือรัฐธรรมนูญหรือไม่ อีกทั้งการที่ต้องดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองนั้น อาจเป็นการจำกัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบรัฐสภา และอาจส่งผลให้มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนอกระบบรัฐสภา

ประธานกรรมการกล่าวว่า โดยหลักแล้วไม่มีการเมืองในระบบหรือนอกระบบ การชุมนุมของประชาชนเพื่อพูดคุยทางการเมือง หรือการรวมกลุ่มการเมืองโดยไม่มีการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองก็สามารถกระทำได้ในระบบการเมืองกล่าวคือ เป็นการจัดกลุ่มเพื่อตั้งชมรม สโมสร หรือสมาคมทางการเมือง แต่ถ้าจะจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองแล้ว กฎหมายกำหนดว่าพรรคการเมืองต้องส่งบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งจึงมีความจำเป็นต้องใช้เงิน

จากนั้น ที่ประชุมได้หารือเกี่ยวกับลำดับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลังจากการสัมมนาชี้แจงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... ในวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ แล้ว ช่วงปลายเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ จะพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... จากนั้นหลังวันหยุดยาวช่วงเทศกาลปีใหม่จะเริ่มพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... กล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... นั้น ควรมีการพิจารณาควบคู่กัน และควรกำหนดลำดับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับให้ชัดเจน เพื่อให้คณะอนุกรรมการแต่ละคณะสามารถดำเนินการได้ทันตามกรอบระยะเวลาการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ให้คณะอนุกรรมการแต่ละคณะดำเนินการพิจารณาศึกษาหลักการเท่าที่สามารถกระทำได้ เมื่อถึงกำหนดที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดมาพิจารณาหากคณะอนุกรรมการที่รับผิดชอบยังพิจารณาศึกษาหลักการไม่แล้วเสร็จ คณะอนุกรรมการก็สามารถพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนั้นควบคู่ไปพร้อมกันก็ได้

นายวรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... กล่าวว่า คณะอนุกรรมการได้มีการประชุมไปแล้วหนึ่งครั้ง เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ และจะมีการนัดประชุมครั้งต่อไปในวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ เหตุที่มีการกำหนดวันประชุมสัปดาห์ละครั้ง เพราะอนุกรรมการ

แต่ละท่านมีภารกิจมากจึงหาช่วงระยะเวลาว่างที่ตรงกันได้ยาก นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการมีแนวคิดว่าจะต้องมีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... จากผู้แทนองค์กรที่เกี่ยวข้องอีกหลายครั้ง ดังนั้น คณะอนุกรรมการจะพยายามเร่งดำเนินการให้ทันกับการพิจารณาของที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในขั้นนี้อาจจะยังไม่เหมาะสมที่จะมีการรับฟังความคิดเห็น เพราะหลังจากที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับแล้วเสร็จ ก็จะต้องมีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดตั้งคณะอนุกรรมการในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้อนุกรรมการร่วมกันพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ และตั้งข้อสังเกตว่าควรเพิ่มเติมหรือตัดเรื่องใดออกจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่แต่ละองค์กรเสนอแล้วรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

นางจรี วิจิตรวาทการ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... กล่าวว่า จากการประชุมอนุกรรมการครั้งที่ผ่านมามีผู้เสนอว่าควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ด้วย เพื่อให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ซึ่งคณะอนุกรรมการได้กำหนดเงื่อนไขว่า ถ้าที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะเร่งพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ การรับฟังความคิดเห็นก็จะสามารถทำได้ในระยะเวลาจำกัดเพื่อให้ทันต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อีกทั้งได้แจ้งหลักการไว้ว่า ความเห็นที่คณะอนุกรรมการได้รับมาเพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนั้น อาจมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ ไม่เป็นการผูกมัดให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการตามทุกกรณี

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... มาพิจารณาในระหว่างที่คณะอนุกรรมการกำลังดำเนินการรับฟังความคิดเห็นอยู่ คณะอนุกรรมการก็สามารถรับฟังความคิดเห็นในระหว่างนั้นได้ แล้วนำข้อเสนอมาเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้

ทั้งนี้ ร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่จะต้องมีการพิจารณาโดยละเอียดและต้องใช้เวลาในการพิจารณาร่างมาก ได้แก่ ร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ส่วนร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น อาจจะใช้เวลาในการพิจารณาไม่มาก เพราะอาจเป็นเพียงการแก้ไขเพิ่มเติมในสิ่งเล็กน้อย โดยไม่ถึงขนาดต้องมีการพิจารณาแก้ไขโครงสร้างของกฎหมายดังกล่าวทั้งหมด

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า หลังจากที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีอำนาจพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมได้เพียงใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมได้ทั้งหมด แต่ถ้าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า เรื่องที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติแก้ไขเพิ่มเติมขัดต่อเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็สามารถทักท้วงและสภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องแต่งตั้งคณะกรรมการมาร่วมเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวต่อไป

จากนั้น ที่ประชุมรับฟังรายงานผลการชี้แจงเกี่ยวกับสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... สรุปได้ดังนี้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่ จากการชี้แจงเบื้องต้นกับสื่อมวลชนเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... มีการสอบถามเกี่ยวกับเรื่องผู้ตรวจการเลือกตั้งและประเด็นเกี่ยวกับบทเฉพาะกาล และในการชี้แจงได้มีการอธิบายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง ซึ่งในมาตรา ๖๓ ของร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้านหรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมายบัญญัติ ซึ่งเรื่องการทุจริตประพฤติมิชอบมิได้จำกัดเฉพาะในวงราชการแต่ยังรวมถึงการทุจริตเลือกตั้งด้วย ดังนั้น จึงอาจต้องมีการมีเพิ่มกลไกในการคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสการทุจริตเลือกตั้งให้ชัดเจน

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นจากประชาชน กล่าวว่ การชี้แจงเบื้องต้นดังกล่าวได้มีการอธิบายอย่างชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งที่เพิ่มขึ้นจากเดิมและการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะต้องมิลักษณะเชิงรุก รวมถึงเรื่องผู้ตรวจการเลือกตั้ง แต่มีข้อสังเกตจากผู้เข้าร่วมรับฟังการชี้แจงเบื้องต้นเกี่ยวกับกรณีประชาชนที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการปฏิบัติหน้าที่ จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐในด้านคดีความและความปลอดภัยอย่างไรบ้าง

มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่ การคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสควรมีงบประมาณโดยเฉพาะสำหรับดำเนินการ รวมถึงควรมีกลไกและวิธีการที่ชัดเจน

ประธานกรรมการกล่าวว่ ในเรื่องรายละเอียดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนด กฎ และข้อบังคับในการดำเนินการคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสได้ เพราะมีการกำหนดหลักการไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ส่วนเรื่องงบประมาณมีการตั้งงบประมาณไว้แล้ว

ต่อจากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามที่คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. .... นำเสนอ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๔๔

“มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งหรือเพราะเหตุที่ได้แต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิก เพื่อจูงใจให้แต่งตั้งตนหรือบุคคลอื่นใดเข้าดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิกด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตามกรณีที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ยกตัวอย่างและมีข้อเสนอแนะจากการสัมมนานั้น เป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดซื้อตำแหน่งไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง จึงส่งผลให้ไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติเรื่องโทษประหารชีวิต จึงเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอดังกล่าว ความเป็นดังนี้

“มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง **หรือสมาชิกหรือผู้ใด**เรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อให้ได้รับแต่งตั้ง หรือสัญญาว่าจะได้รับแต่งตั้ง หรือเพราะเหตุที่ได้รับการแต่งตั้งให้**ผู้หนึ่งหรือบุคคลใด**ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ”

นายรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า การแก้ไขความดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ แต่ยังมีประเด็นความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า บทกำหนดโทษสำหรับฐานความผิดดังกล่าว มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะบทกำหนดโทษตามมาตรา ๑๔๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญานั้น เป็นการบังคับใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การแก้ไขดังกล่าวใช้เป็นบทกำหนดโทษที่ใช้บังคับในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพราะในปัจจุบันสมาชิกพรรคการเมืองนั้นจะรวมไปถึงผู้ที่ไม่ได้อยู่ในสถานะสมาชิกพรรคการเมืองแต่สามารถเข้ามาบงการพรรคการเมืองได้ จึงต้องเพิ่มความว่า “ผู้ใด” เอาไว้ด้วย และเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้

“ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิก **หรือบุคคลอื่นใด**เพื่อจูงใจให้ตนหรือบุคคลอื่นใดได้รับการแต่งตั้ง**ตนหรือบุคคลอื่นใดเข้า**ให้ดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง **หรือสมาชิกหรือผู้ใด**เรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อให้ได้รับแต่งตั้ง หรือสัญญาว่าจะได้รับแต่งตั้ง หรือเพราะเหตุที่ได้รับการแต่งตั้งให้**ผู้หนึ่งหรือบุคคลใด**ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิก **หรือบุคคลอื่นใด**เพื่อจูงใจให้ตนหรือบุคคลอื่นใดได้รับการแต่งตั้ง**ตนหรือบุคคลอื่นใดเข้า**ให้ดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิกด้วย”

มาตรา ๑๗

“มาตรา ๑๗ ในกรณีที่คณะกรรมการต้องมีมติวินิจฉัยในเรื่องดังต่อไปนี้ กรรมการทุกคนที่อยู่ในที่ประชุมต้องลงมติ การงดออกเสียงหรือการออกเสียงที่แตกต่างไปจากประเด็นที่จะต้องลงมติจะกระทำมิได้ แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิที่จะลาออกจากตำแหน่งก่อนมีการลงมติ

(๑) การวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒) การให้ความเห็นชอบคำวินิจฉัยตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง

(๓) การแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๘

(๔) การสั่งระงับการดำเนินการอันจะทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๓๑

(๕) การสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๒๔ วรรคสาม หรือมาตรา ๓๘ แล้วแต่กรณี

(๖) การยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

(๗) การสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง และการวินิจฉัยว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๗ (๔) เป็นดังนี้

“(๔) การสั่งระงับการดำเนินการอันจะทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริต~~และ~~หรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๓๑”

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุผลที่จะต้องแก้ไขความดังกล่าวตามที่เสนอนั้น เพราะการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่าผู้ใดกระทำให้การเลือกตั้งแม้เพียงไม่สุจริตก็มีความผิดแล้ว หรือเพียงกระทำโดยไม่เที่ยงธรรมก็มีความผิดแล้ว ซึ่งความดังกล่าวมีความแตกต่างจากการที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กล่าวคือต้องครบทั้งสองประการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๗ ในกรณีที่คณะกรรมการต้องมีมติวินิจฉัยในเรื่องดังต่อไปนี้ กรรมการทุกคนที่อยู่ในที่ประชุมต้องลงมติ การงดออกเสียงหรือการออกเสียงที่แตกต่างไปจากประเด็นที่จะต้องลงมติจะกระทำมิได้ แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิที่จะลาออกจากตำแหน่งก่อนมีการลงมติ

(๑) การวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒) การให้ความเห็นชอบคำวินิจฉัยตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง

(๓) การแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๘

(๔) การสั่งระงับการดำเนินการอันจะทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๓๑

(๕) การสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๒๔ วรรคสาม หรือมาตรา ๓๘ แล้วแต่กรณี

(๖) การยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

(๗) การสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง และการวินิจฉัยว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง”

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ ในระหว่างการเลือกตั้ง ให้กรรมการแต่ละคนมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กำกับและตรวจสอบการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๒) มีคำสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเมื่อพบเห็นการกระทำใดที่มีเหตุสงสัยว่าการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๓) เมื่อพบการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถ้าการนั้นเป็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด บันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำ และรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะสั่งให้มีการดำเนินการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้

ในกรณีที่กรรมการสั่งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำ และรวบรวมพยานหลักฐานตาม (๓) ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (๒) จะต้องมีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใดไว้เป็นการชั่วคราว หรือต้องดำเนินคดีกับผู้ใด ให้เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัย

เมื่อกรรมการผู้ใดออกคำสั่งตาม (๒) หรือ (๓) แล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ในกรณีนี้ ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรจะมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกคำสั่ง หรือมีมติให้ดำเนินการอย่างใดตามที่เหมาะสมก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๔ (๒) เป็นดังนี้

“(๒) มีคำสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเมื่อพบเห็นการกระทำใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๔ ในระหว่างการเลือกตั้ง ให้กรรมการแต่ละคนมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กำกับและตรวจสอบการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๒) มีคำสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเมื่อพบเห็นการกระทำใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๓) เมื่อพบการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถ้าการนั้นเป็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือสั่งให้ระงับการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด บันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะสั่งให้มีการดำเนินการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้

ในกรณีที่กรรมการสั่งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานตาม (๓) ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (๒) จะต้องมีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใดไว้เป็นการชั่วคราว หรือต้องดำเนินคดีกับผู้ใด ให้เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัย

เมื่อกรรมการผู้ใดออกคำสั่งตาม (๒) หรือ (๓) แล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ในกรณีนี้ ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรจะมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกคำสั่ง หรือมีมติให้ดำเนินการอย่างใดตามที่เหมาะสมก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๑๑

“มาตรา ๑๑ ในการสรรหากรรมการ ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาด้วยโดยอนุโลม

ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ

ผู้ที่ได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ คณะกรรมการสรรหา

ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวน ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของผู้พิพากษาในศาลฎีกาและผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่หรือวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสามหรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง ในกรณีที่ การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการสรรหา หรือคัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งนี้อาจไม่สิทธิได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งถัดไปอีก

ในกรณีที่การสรรหาตามวรรคหนึ่งและการคัดเลือกตามวรรคสองเป็นการสรรหาและคัดเลือกเพราะ คณะกรรมการครบวาระ เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกได้บุคคลใดแล้วให้เสนอชื่อไปยังคณะกรรมการ สรรหา และเมื่อผู้ได้รับการสรรหาและคัดเลือกมีจำนวนถึงหกคน ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอชื่อบุคคล ดังกล่าวต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกกรรมการที่ยังขาดอยู่ โดยเร็ว

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนแล้ว ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบเลือก กันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ต้องรอให้มีผู้ได้รับความ เห็นชอบครบเจ็ดคน และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการ ตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการ เท่าที่มีอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

นายเกียรติชัย ญ นคร กรรมการ ตั้งข้อสังเกตว่า หากพิจารณาจากความในร่างมาตรา ๑๑ วรรคเจ็ด หากเป็นกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบกำหนดตามวาระในการดำรง ตำแหน่งไม่พร้อมกัน การดำเนินการตามที่กำหนดว่า “เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกได้บุคคลใดแล้วให้ เสนอชื่อไปยังคณะกรรมการสรรหา” จะสามารถดำเนินการได้ในลักษณะใด

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑ ในการสรรหากรรมการ ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคล ซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดี ของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศ รับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ในแต่ละด้านประกอบด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการของที่ประชุม ใหญ่ศาลฎีกาด้วยโดยอนุโลม

ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ

ผู้ที่ได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ คณะกรรมการสรรหา

ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวน ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของผู้พิพากษาในศาลฎีกาและผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวาระคดีหรือวาระคำ หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ได้คะแนนไม่ถึงสองในสามหรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งนี้ไม่มีสิทธิได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งถัดไปอีก

ในกรณีที่การสรรหาตามวาระหนึ่งและวาระคัดเลือกตามวาระสองเป็นวาระสรรหาและคัดเลือกเพราะฉะนั้นการสรรหา เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกได้บุคคลใดแล้วให้เสนอชื่อไปยังคณะกรรมการสรรหา และเมื่อผู้ได้รับการสรรหาและคัดเลือกมีจำนวนถึงหกคน ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอชื่อบุคคลดังกล่าวต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และถ้าเห็นว่าการสรรหาหรือคัดเลือกตามวาระที่ยังขาดอยู่โดยเร็ว

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับกรรมการที่ยังไม่พ้นจากตำแหน่ง ถ้ามี เพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่มีข้อสงสัยให้ผู้ได้รับความเห็นชอบชดเชยเจ็ดคน ในกรณีที่ผู้ที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือก แต่เมื่อรวมกับกรรมการที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ มีจำนวนถึงห้าคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานกรรมการได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่”

นายเจียรชัย ณ นคร กรรมการ สอบถามว่า หากเป็นกรณีกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพ้นจากตำแหน่งไปก่อนกรรมการการเลือกตั้งคนอื่น ๆ ที่ได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาเมื่อมีการคัดเลือกบุคคลจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแทนกรรมการการเลือกตั้งที่พ้นจากตำแหน่ง ยังต้องมีการเสนอชื่อไปยังคณะกรรมการสรรหาอีกหรือไม่ เพราะขณะนั้นอาจจะไม่มีคณะกรรมการสรรหา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑ ในการสรรหากรรมการ ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาด้วยโดยอนุโลม

ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ

ผู้ที่ได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของผู้พิพากษาในศาลฎีกาและผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่หรือวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ได้คะแนนไม่ถึงสองในสามหรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งนี้อาจไม่สิทธิได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งถัดไปอีก

ในกรณีที่การสรรหาตามวรรคหนึ่งและวรรคสี่หรือวรรคห้าเป็นไปตามวรรคหนึ่งและวรรคสี่หรือวรรคห้า เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกได้บุคคลใดแล้วให้เสนอชื่อไปยัง คณะกรรมาธิการสรรหา และเมื่อผู้ได้รับตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสี่หรือวรรคห้า ให้คณะกรรมาธิการสรรหาเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตามวรรคที่ซึ่งขาดอยู่โดยเร็ว

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าที่กำหนดแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับกรรมการที่ยังไม่พ้นจากตำแหน่ง ถ้ามี เพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบโดยเร็ว ให้ผู้ได้รับตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสี่หรือวรรคห้า ในกรณีที่ผู้ที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือก แต่เมื่อรวมกับกรรมการที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ มีจำนวนถึงห้าคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานกรรมการได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่”

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจเกิดปัญหาขึ้นตามที่กรรมการสอบถามข้างต้นได้ ถ้ากรรมการการเลือกตั้งผู้พ้นจากตำแหน่งไปนั้นเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแล้วมีการคัดเลือกบุคคลเข้ามาแทนโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาอีกครั้งในขณะที่กรรมการการเลือกตั้งที่มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหายังดำรงตำแหน่งอยู่ จึงเป็นช่วงที่ไม่มีคณะกรรมการสรรหา อีกทั้งควรมีการกำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งที่มาจากการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแล้วดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากกรรมการการเลือกตั้งผู้พ้นจากตำแหน่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้ถือว่าเป็นกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนกรรมการการเลือกตั้งที่มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา และดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับหากกรรมการการเลือกตั้งเหล่านั้นมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ให้ถือว่าเป็นกรรมการการเลือกตั้งที่มาจากการสรรหาตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑ ในการสรรหากรรมการ ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการของที่ประชุม
ใหญ่ศาลฎีกาด้วยโดยอนุโลม

ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนนลับ

ผู้ที่ได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ
คณะกรรมการสรรหา

ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวน
ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของผู้พิพากษาในศาลฎีกาและผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่หรือวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรร
หาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสามหรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง ในกรณีที่มีการ
ลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการสรรหาหรือ
คัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งนี้อาจไม่ได้รับสิทธิได้รับการสรร
หาหรือคัดเลือกในครั้งถัดไปอีก

ในกรณีที่การสรรหาตามวรรคหนึ่งและวรรคสี่หรือวรรคห้าเป็นที่ยกข้อสงสัยหรือคัดค้าน
เพราะขัดแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกได้บุคคลใดแล้วให้เสนอชื่อไปยัง
คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และเมื่อผู้ได้รับการสรรหาและคัดเลือกมีอำนาจขึ้นศาล ให้คณะตุลาการ
รัฐธรรมนูญเสนอข้อสงสัยต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ **และดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือก**
ตุลาการรัฐธรรมนูญที่ขึ้นศาลอยู่โดยเร็ว

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา**อำนาจไม่ชอบด้วยบทบัญญัติ**แล้ว หากเป็นกรณีที่ประธาน
กรรมการพ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบ**ประชุมร่วมกับกรรมการที่ยังไม่พ้นจากตำแหน่ง**
ถ้ามี เพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ**โดยเร็วที่สุด**ให้
ผู้ได้รับการสรรหาเห็นชอบด้วยเสียง ในกรณีที่ผู้ที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหา
หรือคัดเลือก แต่เมื่อรวมกับกรรมการที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ มีจำนวนถึงห้าคน ก็ให้ดำเนินการประชุม
เพื่อเลือกประธานกรรมการได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการ
ตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการ
เท่าที่มีอยู่”

มาตรา ๕

“มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใด
ที่บัญญัติไว้ให้มีการแจ้ง ยื่นหรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือ
ส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียน ให้ถือว่า
ได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปให้ถือว่าการประกาศ
หรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใด เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วย
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการมีอำนาจ
กำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง
แล้วแต่กรณี และประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นายเจริญชัย ณ นคร กรรมการ ตั้งข้อสังเกตว่า ความว่า “ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย” คำสั่งตามความข้างต้น หมายความว่ารวมถึงคำสั่งให้ระงับสิทธิเลือกตั้งด้วยหรือไม่ และจะมีผลในเวลาใด

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่บัญญัติไว้ให้มีการแจ้ง ยื่นหรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ยปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียน ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใด เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใดถ้ามิได้บัญญัติวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับกับบุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ตั้งข้อสังเกตว่า ร่างมาตรานี้เป็นการกำหนดอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในลักษณะทั่วไป ซึ่งอาจมีความเชื่อมโยงไปยังกฎหมายอื่น ๆ ที่มีการกำหนดอำนาจหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ด้วย เช่น กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ เป็นต้น โดยคำสั่งตามกฎหมายอื่น ๆ อาจเป็นคำสั่งที่เป็นคำวินิจฉัยเรื่องการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอันเป็นคำสั่งที่มีผลเฉพาะบุคคลมิได้มีผลทั่วไปแต่กฎหมายกำหนดให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำสั่งตามร่างมาตรานี้ หมายถึงเฉพาะคำสั่งตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ แต่คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่องใดที่ต้องการให้มีผลใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปก็ต้องประกาศคำสั่งนั้นให้บุคคลทั่วไปทราบ ส่วนคำวินิจฉัยตามกฎหมายอื่น ๆ แม้มีผลกับบุคคลเฉพาะราย แต่ต้องการให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็จะต้องมีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะในกฎหมายอื่น ๆ นั้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่บัญญัติไว้ให้มีการแจ้ง ยื่นหรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ยปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียน ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปให้ถือว่าการประกาศหรือ

เผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใด เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใดถ้ามิได้บัญญัติวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับกับบุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๕๐ นาฬิกา

นายธฤต สดศรีประเวศ
 นิติกรปฏิบัติการ
 นายจิรวุฒิ อินทะชิต
 นิติกรปฏิบัติการ
 ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
 ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
 สำนักกรรมาธิการ ๒
 นายอัครเดช คนชื่อ
 นิติกรชำนาญการพิเศษ
 กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง
 ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์
 วรรณวิภา เนตรประไพ/พิมพ์
 ภัทรนันท์ ทัดธนนันท์/พิมพ์